

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

22. září 2016 *

„Řízení o předběžné otázce — Sbližování právních předpisů — Duševní vlastnictví — Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29/ES — Výlučné právo na rozmnožování — Výjimky a omezení — Článek 5 odst. 2 písm. b) — Výjimka pro soukromé rozmnožování — Spravedlivá odměna — Uzavírání soukromoprávních smluv k určení kritérií osvobození od výběru spravedlivé odměny — Vrácení odměny, o něž může požádat pouze koncový uživatel“

Ve věci C-110/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie) ze dne 4. prosince 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 2. března 2015, v řízení

Microsoft Mobile Sales International Oy, dříve Nokia Italia SpA,

Hewlett-Packard Italiana Srl,

Telecom Italia SpA,

Samsung Electronics Italia SpA,

Dell SpA,

Fastweb SpA,

Sony Mobile Communications Italy SpA,

Wind Telecomunicazioni SpA,

proti

Ministero per i beni e le attività culturali (MiBAC),

Società italiana degli autori ed editori (SIAE),

Istituto per la tutela dei diritti degli artisti interpreti esecutori (IMAIE), v likvidaci,

Associazione nazionale industrie cinematografiche audiovisive e multimediali (ANICA),

Associazione produttori televisivi (APT),

* Jednací jazyk: italština.

za přítomnosti:

Assotelecomunicazioni (Asstel),

Vodafone Omnitel Nv,

H3G SpA,

Movimento Difesa del Cittadino,

Assoutenti,

Adiconsum,

Cittadinanza Attiva,

Altroconsumo,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič (zpravodaj), předseda senátu, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. února 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Microsoft Mobile Sales International Oy, G. Cuonzem a Vincenzem Cerulli Irellim, avvocati,
- za Hewlett-Packard Italiana Srl A. Clariziou a M. Quattronem, avvocati,
- za Telecom Italia SpA F. Lattanzim a E. Stajanem, avvocati,
- za Samsung Electronics Italia SpA S. Cassamagnaghim, P. Todarem a E. Raffaellim, avvocati,
- za Dell SpA L. Mansanim a F. Fuscem, avvocati,
- za Sony Mobile Communications Italy SpA G. Cuonzem, jakož i Vincenzem Cerulli Irellim a Vittorioem Cerulli Irellim, avvocati,
- za Wind Telecomunicazioni SpA B. Caravita di Torittem, S. Fioruccim a R. Santim, avvocati,
- za Società italiana degli autori ed editori (SIAE) M. Siragusou a M. Mandelem, avvocati,
- za Assotelecomunicazioni (Asstel) M. Libertinim, avvocato,
- za Altroconsumo G. Scorzou, D. Recciou a M. Salvatim, avvocati,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s A. Vitalem a S. Fiorentinem, avvocati dello Stato,

- za francouzskou vládu D. Colasem a D. Segoinem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi V. Di Buccim a J. Samnadda, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. května 2016,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci několika sporů mezi společnostmi, které vyrábějí a uvádějí na trh zejména osobní počítače, vypalovací zařízení, záznamové nosiče, mobilní telefony a fotoaparáty na straně jedné a Ministero per i beni e le attività culturali e del turismo (Ministerstvo kultury, kulturního dědictví a cestovního ruchu, Itálie, dále jen „MIBAC“), Società italiana degli autori ed editori (Italská společnost autorů a vydavatelů, dále jen „SIAE“), Istituto per la tutela dei diritti degli artisti interpreti esecutori (Institut pro ochranu práv výkonných umělců), v likvidaci, Associazione nazionale industrie cinematografiche audiovisive e multimediali (Národní sdružení pro film, audiovizuální odvětví a multimédia) a Associazione produttori televisivi (Sdružení televizních producentů) na straně druhé ohledně „spravedlivé odměny“, která musí být prostřednictvím SIAE zaplacená autorům tvůrčích děl za soukromé rozmnožování těchto děl pro soukromé užití.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 31, 35 a 38 odůvodnění směrnice 2001/29 uvádějí:

„(31) Mezi různými skupinami nositelů práv stejně jako mezi různými kategoriemi nositelů práv a uživatelů chráněných předmětů ochrany [uživatelů předmětů ochrany] musí být zajištěna přiměřená rovnováha práv a zájmů. [...]

[...]

(35) V určitých případech výjimek nebo omezení by nositelé práv měli získat spravedlivou odměnu jako přiměřenou náhradu za užití jejich chráněných děl nebo jiných předmětů ochrany. Při určování způsobu, podrobností a možné výše odměny je třeba vzít v úvahu konkrétní okolnosti každého případu. Při hodnocení těchto okolností by cenným kritériem byla možná újma nositelům práva vyplývající z dotyčného úkonu. [...]

[...]

(38) Členským státům by mělo být povoleno stanovit výjimku nebo omezení týkající se práva na rozmnožování v případě určitých druhů rozmnožování zvukových, obrazových nebo audiovizuálních materiálů pro osobní užití, pokud jsou tato výjimka nebo omezení doprovázeny spravedlivou odměnou. Tato výjimka nebo omezení mohou zahrnovat zavedení nebo pokračování systémů odměn jako náhrady za újmu způsobenou nositelům práva. [...]

4 Článek 2 směrnice 2001/29, nadepsaný „Právo na rozmnožování“, stanoví:

„Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

- a) pro autory v případě jejich děl;
- b) pro výkonné umělce v případě záznamů jejich výkonů;
- c) pro výrobce zvukových záznamů v případě jejich zvukových záznamů;
- d) pro výrobce prvotních záznamů filmů v případě originálu a rozmnoženin jejich filmů;
- e) pro vysílací organizace v případě záznamů jejich vysílání, ať už po drátě nebo bezdrátově, včetně vysílání pomocí kabelu nebo družice.“

5 Článek 5 této směrnice, nadepsaný „Výjimky a omezení“, v odstavci 2 písm. b) stanoví:

„Členské státy mohou stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování podle článku 2 v těchto případech:

[...]

- b) u jakýchkoliv rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a to za podmínky, že nositelé práv získají spravedlivou odměnu, která, pokud jde o dotyčné dílo nebo předmět ochrany, bere ohled na použití nebo nepoužití technologických prostředků uvedených v článku 6;

[...]“

Italské právo

6 Směrnice 2001/29 byla do italského právního řádu provedena decreto legislativo n. 68 – Attuazione della direttiva 2001/29/CE sull'armonizzazione di taluni aspetti del diritto d'autore e dei diritti connessi nella società dell'informazione (legislativní nařízení č. 68, o provedení směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti), ze dne 9. dubna 2003 (řádná příloha GURI č. 87 ze dne 14. dubna 2003), jež pozměnilo legge n. 633 – Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio (zákon č. 633, o ochraně autorského práva a dalších práv souvisejících s jeho výkonem), ze dne 22. dubna 1941 (dále jen „LDA“), vložení článků 71e, 71f a 71g týkajících se „soukromého rozmnožování pro soukromé užití“ do tohoto zákona.

7 Článek 71e odst. 1 LDA uvádí:

„Je dovoleno soukromé rozmnožování zvukových a obrazových záznamů na jakýkoli nosič, které provádí fyzická osoba výlučně pro soukromé užití, a to za podmínky, že k němu dochází nikoli za účelem zisku nebo pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a při respektování technologických prostředků uvedených v článku 102c.“

8 Článek 71f LDA stanoví:

„1. Autoři a výrobci zvukových záznamů, jakož i původní výrobci audiovizuálních děl, výkonní umělci a výrobci obrazových záznamů a jejich právní nástupci mají nárok na odměnu za soukromé rozmnožování zvukových a obrazových záznamů uvedené v článku 71e. V případě zařízení určených výlučně pro analogické nebo digitální zvukové nebo obrazové záznamy je tato odměna tvořena procentním podílem z ceny, kterou koncový nabyvatel zaplatil maloobchodnímu prodejci, v případě víceúčelových zařízení se odměna vypočte z ceny zařízení s vlastnostmi rovnocennými vlastnostem, které mají vnitřní součástky určené pro záznam, nebo, není-li to možné, z pevné částky za každé zařízení. V případě audio a video záznamových nosičů, jako jsou analogové nosiče, digitální nosiče, pevné nebo přenosné paměti určené k pořizování zvukového nebo obrazového záznamu, je odměna tvořena částkou odpovídající nahrávací kapacitě těchto nosičů. V případě systémů videozáznamu na dálku platí odměnu podle tohoto odstavce osoba, která službu poskytuje, přičemž odměna odpovídá plátbě získané za poskytnutí služby jako takové.

2. Odměna podle odstavce 1 se stanoví, v souladu s [unijním] právem a v každém případě s ohledem na práva na rozmnožování, vyhláškou [MIBAC], která bude přijata nejpozději do 31. prosince 2009, dle stanoviska výboru uvedeného v článku 190 a nejrepresentativnějších sdružení výrobců zařízení a nosičů podle odstavce 1. Při stanovení odměny je třeba zohlednit, zda jsou, či nejsou, uplatňovány technologické prostředky uvedené v článku 102c, jakož i rozdílný vliv digitálního rozmnožování ve srovnání s analogovým rozmnožováním. Tato vyhláška se aktualizuje každé tři roky.

3. Odměna je splatná těmi, kdo vyrábí nebo na území státu za účelem zisku dováží zařízení a nosiče podle odstavce 1. Tyto osoby musí [SIAE] každé tři měsíce předložit prohlášení s uvedením realizovaných prodejů a splatných odměn, které musí být v témže okamžiku uhrazeny. V případě neuhrazení odměny je za její zaplacení společně a nerozdílně odpovědný prodejce záznamových zařízení a nosičů. [...]"

9 Článek 71g LDA stanoví:

„1. Odměna uvedená v článku 71f, pokud jde o zařízení a nosiče určené k pořizování zvukových záznamů, se hradí [SIAE], která po odečtení svých nákladů zajistí její vyplacení ve výši 50 % autorům a nositelům práv a ve výši 50 % výrobcům zvukových záznamů, a to i prostřednictvím nejrepresentativnějších profesních sdružení.

2. Výrobci zvukových záznamů zaplatí dotčeným výkonným umělcům bezodkladně a v každém případě do šesti měsíců 50 % z odměny, kterou obdrželi na základě odstavce 1.

3. Odměna uvedená v článku 71f za zařízení a nosiče k pořizování obrazového záznamu se hradí [SIAE], která zajistí, po odečtení svých nákladů, vyplacení podílu 30 % z této odměny autorům a zbývajících 70 % rozdělí rovným dílem mezi původní výrobce audiovizuálních děl, výrobce obrazových záznamů a výkonné umělce, a to i prostřednictvím nejrepresentativnějších profesních sdružení. Podíl ve výši 50 % z odměny určené výkonným umělcům se použije na financování činností a cílů uvedených v čl. 7 odst. 2 zákona č. 93 ze dne 5. února 1992.“

10 Podle článku 71f odst. 2 LDA přijalo MIBAC dne 30. prosince 2009 decreto relativo alla determinazione del compenso per la riproduzione privata di fonogrammi e di videogrammi (vyhláška k určení odměny za soukromé rozmnožování zvukových a obrazových záznamů, dále jen „vyhláška ze dne 30. prosince 2009“), jež sestává z jediného článku, podle něhož „technická příloha, která tvoří nedílnou součást [této vyhlášky], určuje výši odměny za soukromé rozmnožování zvukových a obrazových záznamů podle článku 71f [LDA]“.

- 11 Článek 2 technické přílohy vyhlášky ze dne 30. prosince 2009 (dále jen „technická příloha“) uvádí výši odměny za soukromé rozmnožování spolu se seznamem 26 kategorií výrobků a s uvedením výše této odměny u každé z těchto kategorií.
- 12 Článek 4 technické přihlášky stanoví:
- „1. [SIAE] prosazuje protokoly pro lepší uplatňování těchto ustanovení, zejména za účelem stanovení objektivních nebo subjektivních výjimek, jako například v případě profesionálního použití zařízení nebo nosičů nebo některých zařízení pro videohry. Tyto protokoly jsou přijímány po dohodě s osobami povinnými platit odměnu za soukromé rozmnožování nebo s jejich profesními sdruženími.
2. Dřívější dohody k těmto ustanovením zůstávají v platnosti až do přijetí protokolů uvedených v odstavci 1.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 13 Žalobkyně v původním řízení vyrábějí a uvádějí na trh zejména osobní počítače, vypalovací zařízení, záznamové nosiče, mobilní telefony a fotoaparáty.
- 14 Tyto žalobkyně podaly Tribunale amministrativo regionale del Lazio (regionální správní soud v Laziu, Itálie) žaloby na zrušení vyhlášky ze dne 30. prosince 2009. Na podporu těchto žalob tvrdily, že dotyčná vnitrostátní právní úprava je v rozporu s unijním právem, zejména z důvodu uložení povinnosti platit poplatek za soukromé rozmnožování osobám, které jednájí za účelem zjevně nesouvisejícím se soukromým rozmnožováním, zejména právníckým osobám a osobám, které jednájí pro profesionální účely. Rovněž zdůraznily diskriminační povahu přenesení pravomocí, které MIBAC svěřilo SIAE, jež je organizací pověřenou kolektivní správou autorských práv v Itálii, protože podle vnitrostátní právní úpravy byla tato organizace oprávněna určit osoby, které mají být osvobozeny od platby poplatku za soukromé rozmnožování, jakož i osoby, které mohou využít řízení o vrácení tohoto poplatku, když byl zaplacen.
- 15 Tribunale amministrativo regionale del Lazio (regionální správní soud v Laziu) tyto žaloby zamítl.
- 16 Žalobkyně v původním řízení se proti rozhodnutí zamítajícímu uvedené žaloby odvolaly ke Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie), která se rozhodla z důvodu pochybností o výkladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, jež je třeba v tomto kontextu učinit, přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Brání unijní právo, a zejména bod 31 odůvodnění a čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, vnitrostátním právním předpisům (konkrétně článku 71e LDA ve spojení s článkem 4 technické přílohy), které stanoví, že v případě nosičů a zařízení nabytých pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním, tj. výhradně k profesionálnímu použití, je stanovení kritérií pro osvobození *ex ante* od poplatku ponecháno na uzavírání soukromoprávních smluv – nebo na smluvní volnosti – a to především s ohledem na ‚aplikační protokoly‘ upravené v uvedeném článku 4, aniž by byla stanovena obecná pravidla nebo záruky rovného zacházení mezi SIAE a osobami povinnými platit odměnu nebo jejich profesními sdruženími?
- 2) Brání unijní právo, a zejména bod 31 odůvodnění a čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, vnitrostátním právním předpisům (konkrétně článku 71e italského zákona o autorském právu, ve spojení s vyhláškou ze dne 30. prosince 2009 a pokyny SIAE ohledně vrácení poplatků), které stanoví, že v případě nosičů a zařízení pořízených pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním, a sice výhradně k profesionálnímu použití, může o vrácení požádat pouze koncový uživatel a nikoli výrobce nosičů a zařízení?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 17 SIAE má za to, že první otázka je nepřijatelná, neboť tato otázka měla být vyřešena prostřednictvím výkladu vnitrostátního práva v souladu s unijním právem, podle něhož se na záznamová zařízení a nosiče nabyté jinými subjekty než fyzickými osobami pro výlučně profesionální účely nevztahuje výběr poplatku za soukromé rozmnožování.
- 18 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy stanovené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva, je tudíž Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 21, a ze dne 12. listopadu 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, bod 24).
- 19 Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz zejména rozsudky ze dne 6. června 2015, Gauweiler a další, C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25, a ze dne 8. září 2015, Taricco a další, C-105/14, EU:C:2015:555, bod 30).
- 20 Tak tomu v projednávané věci není vzhledem k tomu, že první otázka položená Soudnímu dvoru, jež se týká výkladu unijního práva, rozhodně nemá hypotetický charakter a je prokázán vztah k realitě sporu v původním řízení, jelikož se tato otázka týká výkladu ustanovení unijního práva, která předkládající soud považuje za určující pro rozhodnutí, jež vydá ve věci v původním řízení, konkrétně pokud jde o způsoby osvobození od výběru poplatku za soukromé rozmnožování, jsou-li nosiče a zařízení pořízeny pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním.
- 21 SIAE rovněž tvrdí, že druhá otázka je nepřijatelná, jelikož je stejná jako otázky, o nichž Soudní dvůr již rozhodl.
- 22 Tuto námitku nepřijatelnosti je nutno zamítnout. I za předpokladu, že by položená otázka byla obsahově shodná s otázkou, která již byla předmětem rozhodnutí o předběžné otázce v podobné věci, totiž taková okolnost nijak nezakazuje, aby vnitrostátní soud položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, a nezapřičiňuje nepřijatelnost takto položené otázky (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335, body 13 a 15; ze dne 2. dubna 2009, Pedro IV Servicios, C-260/07, EU:C:2009:215, bod 31, jakož i ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další, C-22/13, C-61/13, C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401, bod 49).
- 23 Z toho vyplývá, že položené otázky jsou přípustné.

K věci samé

- 24 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda unijní právo, zejména čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava, jež je předmětem původního řízení, která jednak podřizuje osvobození od platby poplatku za soukromé rozmnožování týkající se výrobců a dovozců zařízení a nosičů určených pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním uzavírání smluv mezi

subjektem, jenž má ze zákona výlučné postavení při zastupování zájmů autorů děl, a osobami povinnými platit odměnu či jejich profesními sdruženími, a jednak stanoví, že vrácení tohoto poplatku, jestliže byl zaplacen nedůvodně, může požadovat pouze koncový uživatel těchto zařízení a nosičů.

- 25 Zprv je třeba zprv připomenout, že na základě čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 mají členské státy možnost stanovit výjimku nebo omezení výlučného práva na rozmnožování podle článku 2 této směrnice, pokud se jedná o rozmnoženiny na jakémkoliv nosiči vytvořené fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a to za podmínky, že nositelé tohoto výlučného práva získají spravedlivou odměnu, která bere ohled na technologické prostředky uvedené v článku 6 uvedené směrnice.
- 26 Jak vyplývá z bodů 35 a 38 odůvodnění směrnice 2001/29, čl. 5 odst. 2 písm. b) této směrnice vyjadřuje vůli unijního normotvůrce zavést zvláštní systém odměny, který začne fungovat v okamžiku, kdy nositelům práv vznikne újma, a jež v zásadě vede ke vzniku povinnosti poskytnout uvedeným nositelům práv „náhradu“ (rozsudek ze dne 9. června 2016, EGEDA a další, C-470/14, EU:C:2016:418, bod 19, jakož i citovaná judikatura).
- 27 Vzhledem k tomu, že ustanovení směrnice 2001/29 výslovně neupravují jednotlivé prvky systému spravedlivé odměny, členské státy mají široký prostor pro uvážení pro určení, kdo má tuto odměnu uhradit. Je tomu stejně, pokud jde o určení způsobu, podrobností a možné výše této odměny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 20, jakož i citovaná judikatura).
- 28 Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, aby byla spravedlivá odměna, a tudíž i systém, na němž je založena, v souladu s čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, musí souviset s újmou způsobenou nositelům práv soukromým rozmnožováním (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 21 a citovaná judikatura).
- 29 Systém financování spravedlivé odměny je s požadavky „přiměřené rovnováhy“ mezi právy a zájmy autorů, kteří mají nárok na spravedlivou odměnu, a právy a zájmy uživatelů předmětů ochrany, uvedené v bodě 31 odůvodnění směrnice 2001/29, slučitelný pouze tehdy, když dotčené přístroje a nosiče pro rozmnožování mohou být používány pro účely soukromého rozmnožování, a mohou tudíž způsobit újmu autorovi chráněného díla. S ohledem na tyto požadavky tedy existuje nezbytná spojitost mezi uplatněním poplatku za soukromé rozmnožování na uvedené přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování a jejich používáním pro účely soukromého rozmnožování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 52).
- 30 Zadruhé je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že osobou, která způsobila újmu nositeli výlučného práva na rozmnožování, je osoba, která pro soukromé užití pořizuje rozmnoženinu chráněného díla, ačkoli uvedeného nositele práv předem nepožádala o svolení, je v zásadě tato osoba povinna nahradit újmu vzniklou v souvislosti s tímto rozmnožením tím, že bude financovat náklady na odměnu, která bude tomuto nositeli práv zaplacena (rozsudky ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 45; ze dne 16. června 2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, bod 26, a ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 23).
- 31 Soudní dvůr však připustil, že poněvadž je v praxi obtížné identifikovat soukromé uživatele a ukládat jim povinnost, aby nositelům výlučného práva na rozmnožování poskytli náhradu za újmu, kterou jim způsobili, jsou členské státy oprávněny zavést k financování spravedlivé odměny „poplatek za soukromé rozmnožování“ nikoli k tíži dotyčných soukromých osob, nýbrž k tíži osob, jež disponují vybavením, přístroji a nosiči pro rozmnožování, a které z tohoto důvodu právně nebo fakticky dávají toto vybavení k dispozici soukromým osobám nebo jim poskytují rozmnožovací služby. V rámci takového systému se povinnost zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování vztahuje na osoby disponující uvedeným

vybavením (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 46; jakož i ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 24).

- 32 Členské státy tak mohou za jistých podmínek uplatňovat poplatek za soukromé rozmnožování bez rozdílu v případě záznamových nosičů, které mohou sloužit k rozmnožování, a to i tehdy, když jejich konečné užití nespadá pod případ uvedený v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 (viz rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 44).
- 33 Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že vzhledem k tomu, že uvedený systém umožňuje osobám povinným zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování promítnout jeho výši do ceny za poskytnutí uvedeného vybavení, přístrojů a nosičů pro rozmnožování nebo do ceny za poskytnutí rozmnožovací služby, zátěž spojenou s poplatkem ponese v konečném důsledku soukromý uživatel, který tuto cenu platí, a to v souladu s „přiměřenou rovnováhou“ uvedenou v bodě 31 odůvodnění směrnice 2001/29, kterou je třeba nalézt mezi zájmy nositelů výlučného práva na rozmnožování a zájmy uživatelů předmětů ochrany (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. června 2011, Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, bod 28, a ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 25).
- 34 Soudní dvůr však měl za to, že systém usilující o uplatňování takového poplatku je s čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 v souladu, pouze pokud je jeho zavedení odůvodněno praktickými obtížemi a pokud mají osoby povinné zaplatit tento poplatek nárok na jeho vrácení v případě, že poplatek placen být neměl (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 31, jakož i ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 45).
- 35 V tomto ohledu může být systém uplatňování poplatku za soukromé rozmnožování odůvodněn zejména potřebou vypořádat se s nemožností identifikovat koncové uživatele nebo s praktickými obtížemi s jejich identifikací či jinými obdobnými obtížemi (rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 46 a citovaná judikatura).
- 36 Z judikatury Soudního dvora nicméně vyplývá, že se uvedený poplatek každopádně nesmí uplatnit na dodání vybavení, přístrojů a nosičů pro rozmnožování jiným než fyzickým osobám pro účely zjevně nesouvisející s pořízováním rozmnoženin pro soukromé užití (rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 47 a citovaná judikatura).
- 37 Takový systém musí mimoto stanovit nárok na vrácení poplatku za soukromé rozmnožování, jenž je účinný a nečiní navrácení uhrazeného poplatku nadměrně obtížným. Z tohoto hlediska musí dosah, účinnost, dostupnost, veřejná známost a jednoduchost využití nároku na vrácení umožnit odstranit případnou nerovnováhu vytvořenou systémem uplatňování poplatku za soukromé rozmnožování za účelem překonání konstatovaných praktických obtíží (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 2013, Amazon.com International Sales a další, C-521/11, EU:C:2013:515, bod 36, a ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 52).
- 38 Otázky položené předkládajícím soudem je třeba přezkoumat z hlediska těchto úvah.
- 39 Zaprvé je třeba uvést, že systém spravedlivé odměny dotčený v projednávané věci stanoví, jak plyne z čl. 71f odst. 1 LDA, že poplatek za soukromé rozmnožování je tvořen částí ceny hrazené koncovým uživatelem maloobchodnímu prodejci dotčených zařízení a nosičů, a jeho výše se určí v závislosti na jejich nahrávací kapacitě. V souladu s čl. 71f odst. 3 LDA je tento poplatek splatný těmi, kdo za účelem zisku vyrábí nebo na italské území dováží tato zařízení a nosiče.

- 40 V tomto ohledu je nesporné, že právní úprava dotčená v původním řízení nestanoví obecně použitelné ustanovení, které od platby poplatku za soukromé rozmnožování osvobozuje výrobce a dovozce, kteří prokážou, že zařízení a nosiče byly nabyty jinými než fyzickými osobami pro účely zjevně nesouvisející s pořizováním rozmnoženin pro soukromé užití.
- 41 Z judikatury Soudního dvora, jež byla připomenuta v bodě 36 tohoto rozsudku, přitom plyne, že se uvedený poplatek na dodání takového vybavení uplatňovat nesmí.
- 42 Jak totiž bylo připomenuto v bodě 29 tohoto rozsudku, systém financování spravedlivé odměny je s požadavky „přiměřené rovnováhy“, uvedené v bodě 31 odůvodnění směrnice 2001/29, slučitelný pouze tehdy, když mohou být dotčené přístroje a nosiče pro rozmnožování používány pro účely soukromého rozmnožování.
- 43 Zajisté, jak zdůrazňuje italská vláda, technická příloha v článku 4 stanoví, že SIAE musí „prosazovat“ protokoly „pro lepší uplatňování těchto ustanovení, zejména za účelem stanovení objektivních nebo subjektivních výjimek, jako například v případě profesionálního použití zařízení nebo nosičů nebo některých zařízení pro videohry“, přičemž tyto protokoly musí být přijímány po dohodě s osobami povinnými platit odměnu za soukromé rozmnožování nebo s jejich profesními sdruženími.
- 44 Soudní dvůr však připomněl, že výjimky upravené v článku 5 směrnice 2001/29 musí být uplatňovány při dodržení zásady rovného zacházení, která je obecnou zásadou unijního práva zakotvenou v článku 20 Listiny základních práv Evropské unie a že podle ustálené judikatury Soudního dvora zásada rovného zacházení vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné (rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, body 31 a 32 a citovaná judikatura).
- 45 Členské státy tudíž nemohou stanovit podrobnou úpravu spravedlivé odměny, která by zaváděla neodůvodněné nerovné zacházení s jednotlivými kategoriemi hospodářských subjektů uvádějících na trh srovnatelné zboží, na něž se vztahuje výjimka pro soukromé rozmnožování, nebo s jednotlivými kategoriemi uživatelů předmětů ochrany (rozsudek ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, bod 33 a citovaná judikatura).
- 46 V projednávané věci je třeba konstatovat, že právní úprava dotčená v původním řízení neumožňuje v každém jednotlivém případě zaručit rovné zacházení mezi výrobcí a dovozci, kteří jsou povinni platit poplatek za soukromé rozmnožování a kteří se mohou nacházet ve srovnatelných situacích.
- 47 Tato právní úprava, která nestanoví, jak bylo uvedeno v bodě 40 tohoto rozsudku, obecně použitelné ustanovení, které od platby poplatku za soukromé rozmnožování osvobozuje výrobce a dovozce, kteří prokážou, že zařízení a nosiče byly nabyty jinými než fyzickými osobami pro účely zjevně nesouvisející s pořizováním rozmnoženin pro soukromé užití, se totiž předně omezuje na to, že SIAE ukládá pouze povinnost vynaložit veškeré úsilí, ale nikoli dosáhnout konkrétního výsledku, jelikož SIAE má pouze povinnost „prosazovat“ uzavírání smluvních protokolů s osobami povinnými hradit poplatek za soukromé rozmnožování. Z toho plyne, že s výrobcí a dovozci nacházejícími se ve srovnatelných situacích může být zacházeno rozdílně podle toho, jestli uzavřeli, či neuzavřeli smluvní protokol se SIAE.
- 48 Dále uvedená právní úprava, konkrétně článek 4 technické přílohy, nestanoví objektivní a transparentní kritéria, která musí splnit osoby povinné platit spravedlivou odměnu nebo jejich profesní sdružení, pro účely uzavírání těchto smluvních protokolů, jelikož se toto ustanovení omezuje na to, že příkladmo uvádí osvobození „v případě profesionálního použití zařízení nebo nosičů nebo některých zařízení pro videohry“, přičemž uplatňovaná osvobození mohou ostatně mít podle znění téhož článku objektivní či subjektivní povahu.

- 49 Konečně, jelikož je uzavírání takových protokolů ponecháno na smluvní volnosti mezi SIAE na straně jedné a osobami povinnými platit spravedlivou odměnu nebo jejich profesními sdruženími na straně druhé, je třeba mít za to, že i kdyby tyto protokoly byly uzavřeny se všemi osobami, které by mohly mít nárok na osvobození od platby poplatku za soukromé rozmnožování, neexistuje záruka, že s výrobci a dovozci nacházejícími se ve srovnatelných situacích bude zacházeno stejně, jelikož podmínky těchto smluv jsou výsledkem soukromoprávního vyjednávání.
- 50 Kromě toho nelze mít vzhledem ke skutečnostem zdůrazněným v bodech 47 až 49 tohoto rozsudku za to, že vnitrostátní právní úprava dotčená v původním řízení je schopna zaručit, že bude účinně, a zejména v souladu se zásadou právní jistoty naplněn požadavek připomenutý v bodě 44 tohoto rozsudku.
- 51 Zadruhé, jak plyne ze znění druhé předběžné otázky a vyjádření předložených Soudnímu dvoru, řízení o vrácení poplatku, které bylo vypracováno SIAE a které se nachází v „pokynech“ SIAE dostupných na její internetové stránce, stanoví, že o vrácení může žádat pouze koncový uživatel, který není fyzickou osobou. O vrácení naproti tomu nemůže požádat výrobce nebo dovozce nosičů a zařízení.
- 52 V tomto ohledu stačí konstatovat, jak generální advokát uvedl v bodech 58 a 59 svého stanoviska, že ačkoli Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 5. března 2015, Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, bod 55), rozhodl, že unijní právo nebrání systému spravedlivé odměny, jenž stanoví nárok na vrácení poplatku za soukromé rozmnožování pouze ve prospěch koncového uživatele přístrojů nebo nosičů, na něž se poplatek vztahuje, upřesnil, že takový systém je slučitelný s unijním právem za předpokladu, že osoby povinné jsou zproštěny povinnosti platit tento poplatek, pokud prokáží, že dotčené přístroje a nosiče dodaly jiným než fyzickým osobám pro účely zjevně nesouvisející s rozmnožováním pro soukromé užití.
- 53 Jak přitom plyne z úvah uvedených v bodech 39 až 49 tohoto rozsudku, tak tomu v projednávané věci není.
- 54 Kromě toho je třeba připomenout, jak plyne i z bodu 31 odůvodnění směrnice 2001/29, že mezi nositeli práv a uživateli předmětů ochrany je třeba zajišťovat přiměřenou rovnováhu. Podle judikatury Soudního dvora musí systém spravedlivé odměny zahrnovat mechanismy, zejména mechanismus vrácení poplatků, určené k napravení veškerých případů, kdy by došlo k „nadměrné náhradě“ v neprospěch té které kategorie uživatelů, jež by nebyla slučitelná s požadavkem zmíněným v uvedeném bodě odůvodnění (obdobně viz rozsudek ze dne 12. listopadu 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 85 a 86).
- 55 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci systém spravedlivé odměny dotčený v původním řízení nestanoví dostatečné záruky k osvobození od platby poplatku pro výrobce a dovozce, kteří prokáží, že nabyli zařízení a nosiče pro účely zjevně nesouvisející s pořizováním rozmnoženin pro soukromé užití, tento systém by měl v každém případě, jak bylo uvedeno v bodě 37 tohoto rozsudku, stanovit nárok na vrácení poplatku, jenž je účinný a nečiní navrácení uhrazeného poplatku nadměrně obtížným. Nárok na vrácení stanovený systémem spravedlivé odměny dotčeným v původním řízení přitom nelze považovat za účinný, jelikož je nesporné, že nesporné, že nesporné fyzickým osobám, i když nabývají zařízení a nosiče pro účely zjevně nesouvisející s pořizováním rozmnoženin pro soukromé užití.
- 56 S přihlédnutím k předchozím úvahám je třeba na položené otázky odpovědět, že unijní právo, zejména čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava, jež je předmětem původního řízení, která jednak podřizuje osvobození od platby poplatku za soukromé rozmnožování týkající se výrobců a dovozců zařízení a nosičů určených pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním uzavírání smluv mezi subjektem, jenž má ze zákona výlučné postavení při zastupování zájmů autorů děl, a osobami povinnými platit odměnu či jejich profesními sdruženími, a jednak stanoví, že vrácení tohoto poplatku, jestliže byl zaplacen nedůvodně, může požadovat pouze koncový uživatel uvedených zařízení a nosičů.

K návrhu na omezení časových účinků tohoto rozsudku

- 57 SIAE v písemném vyjádření požádala Soudní dvůr, aby omezil časové účinky tohoto rozsudku pro případ, že konstatuje, že čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava, jež je předmětem původního řízení.
- 58 Na podporu své žádosti SIAE zaprvé upozornila Soudní dvůr na závažné hospodářské dopady, jež by SIAE způsobil rozsudek vedoucí k tomuto konstatování, neboť s výjimkou podílu SIAE na pokrytí nákladů plynoucích z její výběrčí činnosti již byly odměny rozděleny ve prospěch nositelů práv. Zadruhé není pochyb o tom, že SIAE jednala v dobré víře a s plným přesvědčením, že dotčená vnitrostátní právní úprava byla plně slučitelná s unijním právem, přičemž toto přesvědčení bylo posíleno skutečností, že i přes dlouhodobé uplatňování této právní úpravy Komise, která s ní byla dokonale obeznámena, nikdy nevyjádřila výhrady týkající se slučitelnosti uvedené právní úpravy s unijním právem.
- 59 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že výklad ustanovení unijního práva, který učiní Soudní dvůr při výkonu své pravomoci, kterou mu přiznává článek 267 SFEU, objasňuje a upřesňuje význam a dosah tohoto ustanovení tak, jak musí být nebo mělo být chápáno a používáno od okamžiku jeho vstupu v platnost. Z toho vyplývá, že takto vyložené pravidlo může a musí být použito soudy i na právní vztahy vzniklé a vytvořené před rozsudkem rozhodujícím o žádosti o výklad, pokud jsou kromě toho splněny podmínky umožňující předložit příslušným soudům spor týkající se použití uvedeného pravidla (viz zejména rozsudky ze dne 17. února 2005, Linneweber a Akritidis, C-453/02 a C-462/02, EU:C:2005:92, bod 41; ze dne 6. března 2007; Meilicke a další, C-292/04, EU:C:2007:132, bod 34, jakož i ze dne 27. února 2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, bod 40).
- 60 Soudní dvůr mohou jen zcela výjimečně přimět okolnosti k tomu, aby na základě obecné zásady právní jistoty, která je vlastní unijnímu právnímu řádu, omezil možnost všech zúčastněných osob dovolávat se ustanovení, jehož výklad podal, za účelem zpochybnění právních vztahů založených v dobré víře. Aby bylo možné o takovém omezení rozhodnout, je nezbytné, aby byla splněna dvě podstatná kritéria, a to dobrá víra zúčastněných kruhů a riziko závažných obtíží (viz zejména rozsudky ze dne 10. ledna 2006, Skov a Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, bod 51; ze dne 3. června 2010, Kalinčev, C-2/09, EU:C:2010:312, bod 50, jakož i ze dne 27. února 2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, bod 41).
- 61 Soudní dvůr konkrétně toto řešení použil pouze za přesně vymezených okolností, zejména když existovalo riziko závažných hospodářských dopadů způsobených obzvláště vysokým počtem právních vztahů založených v dobré víře na základě právní úpravy považované za platnou a účinnou a když podle všeho jednotlivci a vnitrostátní orgány byli vedeni k chování, které nebylo v souladu s unijním právem, z důvodu objektivní a závažné nejistoty ohledně smyslu ustanovení unijního práva, ke které případně přispělo i chování jiných členských států nebo Evropské komise (rozsudek ze dne 27. února 2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, bod 42 a citovaná judikatura).
- 62 Pokud jde v projednávané věci o první kritérium, postačí v tomto případě konstatovat, že v rozsudku ze dne 21. října 2010, Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, bod 53), Soudní dvůr se již vyjádřil ke slučitelnosti systému, jenž stanoví uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování bez rozdílu na všechny typy přístrojů a nosičů pro digitální rozmnožování, včetně případu, kdy jsou tyto přístroje a nosiče nabyty jinými než fyzickými osobami za účelem zjevně nesouvisejícím se soukromým rozmnožováním, s unijním právem. Za těchto okolností SIAE nemůže tvrdit, že nabyla přesvědčení, že právní úprava dotčená v původním řízení byla slučitelná s unijním právem z důvodu neexistence výhrady ze strany Komise ohledně slučitelnosti této legislativy s unijním právem.
- 63 Pokud jde o druhé kritérium, je v každém případě třeba konstatovat, že SIAE neprokázala existenci závažných obtíží a omezila se na to, že uvedla, že náhrady byly již zcela rozděleny mezi nositele práv a že „pravděpodobně nebude schopna od nich tyto částky vybrat“.

64 Není tedy namístě omezit časové účinky tohoto rozsudku.

K nákladům řízení

65 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát), rozhodl takto:

Právo Evropské unie, zejména čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2011 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, která jednak podřizuje osvobození od platby poplatku za soukromé rozmnožování týkající se výrobců a dovozců zařízení a nosičů určených pro účely zjevně nesouvisející se soukromým rozmnožováním uzavírání smluv mezi subjektem, jenž má ze zákona výlučné postavení při zastupování zájmů autorů děl, a osobami povinnými platit odměnu či jejich profesními sdruženími, a jednak stanoví, že vrácení tohoto poplatku, jestliže byl zaplacen nedůvodně, může požadovat pouze koncový uživatel uvedených zařízení a nosičů.

Podpisy.